

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, Mgr. et Ing. et Bc. Radovana Havelce, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci stěžovatele **E. I.**, zastoupeného JUDr. Filipem Chytrým, advokátem se sídlem v Praze 2, Rubešova 83/10, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 8. 2007, č. j. 32 Az 10/2007 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 14. 8. 2007, č. j. 32 Az 10/2007 - 22 zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) ze dne 14. 12. 2006, č. j. OAM-1303/VL-10-K04-2006, jímž stěžovateli nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že v řízení nebyl prokázán žádný z důvodů pro udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Stěžovatel se sice mohl dostat do konfliktu s příslušníky své rodiny kvůli odmítání islámské víry a své vizáži a mohl být i nucen opustit svůj domov a žít na ulici, kde též mohl být i několikrát napaden neznámými osobami kurdské národnosti, ale na tyto případy se mezinárodní ochrana nevztahuje. Azyl je institutem zcela výjimečným, jehož smyslem je sice poskytnou žadateli ochranu, nejde však o ochranu před jakýmikoliv negativními jevy v zemi původu. Ve správním řízení, ani v řízení před soudem nebyla zjištěna žádná

skutečnost, která by vedla k závěru, že stěžovatel byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Stěžovatel, který nebyl členem žádné politické strany a nebyl pronásledován státními orgány, netvrdil žádnou skutečnost, kterou by bylo možno podřadit pod zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů). Krajský soud vyjádřil souhlas s názorem ministerstva i v tom, že v řízení nebyly zjištěny důvody pro udělení azylu stěžovateli ani podle ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu a vyhodnotil, že opodstatněně dovodilo neexistenci zákonných podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a a § 14b zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V kasační stížnosti stěžovatel namítal, že si ministerstvo neopatřilo veškeré důkazy potřebné k úplnému zjištění skutkového stavu věci a že napadené rozhodnutí nevychází z podkladů shromážděných před jeho vydáním. Rozsudek krajského soudu pak tyto námitky nevyvrátil. Ministerstvo také nedostatečným způsobem zjistilo rozsah poměrů, jenž vládnou v oblasti dodržování lidských práv v Turecku. Pokud vycházelo pouze ze zdrojů Ministerstva zahraničních věcí USA, informací Zastupitelského úřadu v Ankaře a odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, šlo o informace jednostranné, které mohly být motivovány i tím, že se Český stát ve své zahraniční politice musí řídit politickými a hospodářskými zájmy. Ministerstvo zcela opomnělo využít studií a informací osvědčených institucí, jako např. Amnesty International, Evropského parlamentu, apod., které mohly poskytnout nestranné informace o situaci v zemi původu. Krajský soud se pak vůbec nevypořádal se skutečností, že stěžovatel několikrát kontaktoval policii pro porušování svých práv, ale bezvýsledně. Tuto skutečnost nelze vykládat jinak, než jako pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině. Policie je státním orgánem, a její jednání je proto přičitatelné státu. Turecko má sice oddělené náboženství od státu, ale převážná většina obyvatelstva vyznává islám. Z této většinové náboženské orientace potom vznikaly jeho problémy. Proto stěžovatel navrhl, aby napadený rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpověď stěžovatele, a na obsah vydaného správního rozhodnutí. Stěžovatel nově brojí proti zprávám ke zjištění situace v zemi původu, aniž by mu cokoliv bránilo uplatnit tuto námitku již v předchozím řízení. Navíc zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA jsou svým obsahem i rozsahem komplexní a vysoce objektivně vypovídající o skutečnostech významných pro azylové řízení. Stěžovatel měl ostatně možnost navrhnout doplnění těchto zpráv v rámci prováděného pohovoru, ale tuto možnost výslovně odmítl. Ministerstvo navrhlo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro její nepřijatelnost, resp. zamítl pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud vychází při svém rozhodování z toho, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území republiky tak, jak jsou upraveny

např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není, a nikdy nebyl, univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004 sp. zn. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je proto aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Pokud stěžovatel namítal, že si ministerstvo neopatřilo veškeré důkazy potřebné k úplnému zjištění skutkového stavu věci a že napadené správní rozhodnutí nevychází z podkladů shromážděných před jeho vydáním, jsou tyto námitky formulovány zcela obecné a není z nich patrno, v jakém směru a jakých konkrétních pochybení se mělo ministerstvo dopustit při zjišťování skutkového stavu věci. Nejvyšší správní soud již z těchto důvodů nemůže přezkoumávat opodstatněnost uvedených námitek, protože tomu brání jejich obecnost. Takto formulované výhrady jsou v rozporu i s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, která byla zaujata v souvislosti s konkretizací stížních námitek. Např. v usnesení ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 - 74, www.nssoud.cz vyslovil názor, že „není důvodem kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., cituje-li stěžovatel toliko zákonný text tohoto ustanovení nebo jeho část, aniž by jej v konkrétní věci specifikoval, a nekonkretizuje-li vady v řízení či vady v právním úsudku, jichž se soud podle stěžovatele dopustil“. Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37, uveřejněném pod č. 312/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kde uvedl, že „pokud stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí pouze námitky obecného charakteru, aniž upřesňuje, které konkrétní důkazy či podklady pro rozhodnutí žalovaného v odůvodnění jeho rozhodnutí chybí, je takové tvrzení bez uvedení konkrétních skutečností nedůvodné. Nejvyšší správní soud vychází z premisy „nechť si každý střeží svá práva“; proto nemůže stěžovatelka v kasační stížnosti úspěšně namítat, že správní orgán či soud v předcházejícím řízení nezjistily důsledně skutečný stav věcí, pokud sama neuvádí skutečnosti či důkazy, které pro takové tvrzení svědčí“.

Nejvyšší správní soud nemohl přihlédnout k námitce stěžovatele, že správní orgán nedostatečným způsobem zjistil rozsah poměrů, jenž vládnou v oblasti dodržování lidských práv v Turecku (vycházel pouze ze zdrojů Ministerstva zahraničních věcí USA, informací Zastupitelského úřadu v Ankaře a odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra), které poskytovaly jen jednostranné informace a zcela opomněl využít studií a informací osvědčených institucí jako např. Amnesty International, Evropského parlamentu, apod., jenž mohly poskytnout nestranné informace o situaci v zemi původu.

Podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Podstatou této zásady je to, že stěžovatel nemůže svá tvrzení a důkazy uplatňovat po celou dobu řízení, ale musí to učinit do určitého okamžiku, zákonem přesně stanoveného. K pozdějším tvrzením a skutečnostem pak již kasační soud nemůže přihlížet. V této věci tato námitka v žalobě stěžovatelem nebyla vznesena, krajský soud se jí proto v souladu

s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. nezabýval a poprvé byla uplatněna až v kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu. Jelikož tato námitka obsahuje skutkové okolnosti a novoty, které stěžovatel poprvé uplatnil až po vydání rozsudku krajského soudu, Nejvyšší správní soud k ní nemohl přihlížet s poukazem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Ostatně stejně stanovisko zaujal Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, uveřejněném pod č. 419/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž vyslovil, že „Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřípustné. Ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. naproti tomu brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží“.

Nejvyšší správní soud nad rámec uvedeného jenom připomíná, že namítané informace Ministerstva zahraničních věcí USA, Zastupitelského úřadu v Ankaře a odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra jsou ve vztahu k Turecké republice standardně využívány správním orgánem pro svou komplexnost a objektivnost a ostatně ani stěžovatel jim nic konkrétního nevytýká.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za opodstatněnou ani námitku, v níž stěžovatel tvrdí, že v zemi původu byl pronásledován z náboženských důvodů ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu a že se krajský soud nevypořádal s jeho tvrzením o nečinnosti policie, která ho jako státní orgán neochránila.

Podle ustanovení § 2 odst. 7 zákona o azylu za pronásledování se pro účely tohoto zákona považuje závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna státními orgány, stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství. Za pronásledování se považuje i jednání soukromých osob podle věty první, pokud lze prokázat, že stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

V této věci především nejde o pronásledování stěžovatele ve smyslu zákona o azylu, tedy o neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z vyhrožování ze strany soukromých osob, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly, apod. Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách v dané zemi však ještě nečiní z takového ohrožení pronásledování, a tedy ani azylový důvod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 - 37, www.nssoud.cz., podle něhož „za pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné,

podporované či prováděné státní mocí“). O pronásledování dokonce nejde ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a jejich opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 1996, č. j. 6 A 571/94 - 25, www.nssoud.cz.). Jelikož stěžovatel i podle svého tvrzení nebyl pronásledován státní autoritou, ale soukromými osobami, nelze hovořit o tom, že by byl v zemi původu pronásledován ve smyslu ustanovení § 2 odst. 7 zákona o azylu. Z tohoto důvodu proto krajský soud nepochybil, pokud dospěl k závěru, že u stěžovatele nebyly dány zákonné důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

K tomu poznamenává Nejvyšší správní soud i to, že podle judikatury tohoto soudu „vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny. Obavy žadatele o azyl spočívající v tom, že organizované skupiny, resp. jejich členové, používají nelegálních metod, že proti němu použijí násilí v míře ohrožující jak jeho zdraví, tak jeho život, nelze podřadit pod žádnou skutečnost uvedenou v zákoně o azylu, která by odůvodňovala udělení azylu“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36). Shodně judikoval i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, v němž uvedl, že „skutečnost, že žadatel má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny“.

Stěžovatelem tvrzené náboženské neshody s rodinou pro odmítání muslimské víry, což vedlo k tomu, že musel opustit domov, rovněž nelze podřadit pod pronásledování z náboženských důvodů. Je tomu tak proto, že šlo o neshody, které nedosahovaly významné intenzity a navíc ho při nich „neperzekuovaly“ orgány státní moci, ale soukromé osoby. Ostatně Nejvyšší správní soud již vyslovil v rozsudku ze dne 5. 5. 2004, č. j. 2 Azs 15/2004 - 72, www.nssoud.cz že „Neshody stěžovatele s příbuznými z náboženských důvodů, o kterých státní úřady vůbec nevěděly, nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu“. Obdobně pak Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 - 58, uveřejněném pod č. 1347/2007 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, dovodil, že „Verbální útoky rodičů vůči žadatelce o azyl, jejichž důvodem byla známost a plánovaný sňatek žadatelky s partnerem jiného náboženského vyznání, nelze pokládat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Za pronásledování či odůvodněný strach z něho by v daných souvislostech mohla být pokládána jen taková situace, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k perzekuci osob pro jejich náboženskou orientaci, popř. k systematickému odmítání poskytovat jednotlivcům ochranu před šikanou vyvolanou netolerancí k jejich náboženskému vyznání“. Obdobně je tomu i pokud jde o tvrzení stěžovatele, že měl být na ulici napadán pro svou vizáž (měl vousy a nosil náušnice) neznámými osobami kurdské národnosti. Ani v tomto případě nešlo o pronásledování ve smyslu zákona o azylu, protože šlo o útoky soukromých osob a nikoliv o perzekuční kroky státní moci.

Stěžovatel v kasační stížnosti také namítal, že se krajský soud nevypořádal s jeho tvrzením o nečinnosti policie, která ho jako státní orgán neochránila. Nejvyšší správní soud nemohl k této námitce kasační stížnosti přihlédnout, a to s poukazem na ustanovení

§ 109 odst. 4 s. ř. s., jelikož tato námitka byla vznesena až v kasační stížnosti a obsahuje skutkové okolnosti a novoty, které stěžovatel poprvé uplatnil až po vydání tohoto rozsudku. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své úvahy, které vyslovil výše k problematice ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Stěžovatel rovněž v žalobě nevznesl námitku o nečinnosti policie při oznámení protiprávní činnosti neznámých osob kurdského původu, a krajský soud se jí proto v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. nezabýval.

Nejvyšší správní soud má ve shodě s krajským soudem za to, že stěžovatel neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, na jejímž základě by bylo možno dojít k závěru, že byl v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod (§ 12 písm. a) zákona o azylu) nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů (§ 12 písm. b) zákona o azylu).

Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O kasační stížnosti rozhodl bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. listopadu 2007

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu